

IAF

Inspektionen för
arbetslöshetsförsäkringen

Rapport 2023:5

Granskning av Pappersindustriarbetarnas arbetslöshetskassa

IAF:s tillsyn

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) ansvarar för tillsynen över arbetslöshetsförsäkringen. Vi utövar tillsyn över arbetslöshetskassorna och gör uppföljning av arbetslöshetsförsäkringen. Vi granskar Arbetsförmedlingens handläggning av ärenden som har samband med arbetslöshetsförsäkringen och av ärenden om återkallande av anvisning till arbetsmarknadspolitiska program, samt av Arbetsförmedlingens utbetalningar av statsbidrag till arbetslöshetskassorna. Vidare granskar vi Arbetsförmedlingens handläggning av ärenden om varning och avstängning från aktivitetsstödet, utvecklingsersättningen och etableringsersättningen och Försäkringskassans handläggning av ärenden om avstängning från sådan ersättning. Vi följer utvecklingen inom våra tillsynsområden och tar de initiativ till åtgärder som uppföljningen ger anledning till.

Vi verkar för att Arbetsförmedlingen, arbetslöshetskassorna och Försäkringskassan tillämpar bestämmelserna i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor samt i tillhörande förordningar och föreskrifter likformigt och rättvist. Vi verkar även för att säkerställa att arbetslöshetsersättning betalas ut endast till de personer som är berättigade till det.

Det gör vi bland annat genom att påtala de brister vi finner till de aktörer vi granskar, och Arbetsförmedlingen ska till regeringen och IAF redovisa vilka åtgärder som har vidtagits eller som man planerar att vidta med anledning av vår tillsyn. När det gäller arbetslöshetskassorna får vi dessutom meddela erinringar och förelägga en arbetslöshetskassa att vidta åtgärder.

Vi för statens talan i domstol och utfärdar föreskrifter inom arbetslöshetsförsäkringens område. Vi bidrar även till att förtydliga regelverket genom yttranden till bland annat Högsta förvaltningsdomstolen.

Förord

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) har granskat Pappersindustriarbetarnas arbetslöshetskassa enligt vår modell för granskning av arbetslöshetskassor där både arbetslöshetskassans styrning, arbetsformer och rättstillämpning ingår. Granskningen omfattar därför flera delar av arbetslöshetskassans verksamhet, som förvaltning, organisation och ärendehandläggning. Rapporten sammanfattar resultatet av granskningen. I ett separat beslut har vi redovisat resultat av granskningen av enskilda ärenden direkt till arbetslöshetskassan. Eventuella återkrav av statsbidraget i enskilda ärenden med anledning av granskningen kommer att hanteras som separata ärenden och redovisas därför inte i den här rapporten. Arbetslöshetskassan har fått möjlighet att faktagranska kapitel 2–4 i rapporten.

Granskningen har genomförts av Mirella Dizdar, Martin Johansson och Camilla Pettersson. I arbetet har även Kerstin Claesson och Marika Holmqvist deltagit. Rapporten föredrogs av Mirella Dizdar. Vid den slutliga beredningen av ärendet har enhetscheferna Cathrine Carlberg, Jessica Idbrant, och Claire Melin deltagit. Enhetschefen för granskningsenheten har fattat beslut i ärendet.

Katrineholm den 17 maj 2023

Cathrine Carlberg
Enhetschef

Mirella Dizdar
Utredare

Sammanfattning

IAF har granskat Pappersindustriarbetarnas arbetslöshetskassa enligt den modell vi använder för att granska arbetslöshetskassornas arbete med att upprätthålla rättssäkerhet och effektivitet i arbetslöshetsförsäkringen. Vi har granskat arbetslöshetskassans förvaltning och organisation, för att få en bild av hur verksamheten bedrivs. Vi har även granskat ett urval av ärenden som rör tillämpning av bestämmelserna vid utredning och beslut av förstagångsprövade ersättningsärenden, ärenden som rör ifrågasatt ersättningsrätt efter underrättelse från Arbetsförmedlingen och återkravsärenden. IAF:s bedömningar i rapporten avser bara de ärenden som har granskats och är därmed inte representativa för handläggningen av samtliga ärenden och ärendetyper vid Pappersindustriarbetarnas arbetslöshetskassa.

Arbetslöshetskassan har goda förutsättningar att utföra sitt uppdrag

Granskningen visar att de organisatoriska förutsättningarna hos Pappersindustriarbetarnas arbetslöshetskassa är goda. Arbetslöshetskassan har också en fungerande förvaltning och dokumenterade rutiner för arbetet med intern styrning och kontroll. De genomför riskbedömningar och kontroll av både ärendehandläggning och omvärldsfaktorer som kan påverka deras verksamhet. Granskningen visar även att arbetslöshetskassan har stabil ekonomi samt en strukturerad uppföljning och kontroll av ekonomin.

IAF:s bedömning är att arbetslöshetskassan har goda allmänna förutsättningar att genomföra sitt uppdrag.

Ärendehandläggningen fungerar överlag bra men det finns brister i dokumentationen

När det gäller underrättelser och återkrav kan IAF konstatera att arbetslöshetskassan har handlagt de granskade ärendena på ett sätt som gör att de är lätta att följa, i form av dokumenterade handlägningsåtgärder och tjänsteanteckningar. Även andra förekommande utredningsåtgärder som inte uttryckligen framgår av de handlingar som har skickats in till arbetslöshetskassan är dokumenterade i ärendena.

Vid granskningen av förstagsånsökningsärenden fann dock IAF anledning att påpeka två generella brister:

- Dokumentation saknades i flera av de granskade ärendena, vilket innebär att de är svåra att följa.
- Flertalet av arbetslöshetskassans beslutsbrev saknade information om vilken period som ersättningen hade beräknats på.

IAF har påpekat brister i 7 av de 78 ärenden som har granskats. Bristerna har kommunicerats till arbetslöshetskassan i ett separat beslut.

Pappersindustriarbetarnas arbetslöshetskassa har i sitt yttrande uppgett att de kommer att åtgärda de brister som IAF funnit vid ärendegranskningen. IAF bedömer därför att någon ytterligare uppföljning inte är nödvändig.

Innehåll

Inledning	7
Hur har granskningen genomförts?.....	7
Organisation och förvaltning.....	9
Intern styrning och kontroll.....	10
Kompetens och bemanning	11
Skälen för IAF:s bedömning.....	12
Arbetslöshetskassans ekonomi.....	14
Medlemsrapportering.....	15
Skälen för IAF:s bedömning.....	16
Ärendegranskning	18
Granskning av förstagångsprövningar.....	18
Skälen för IAF:s bedömning.....	19
Granskning av underrättelser.....	20
Skälen för IAF:s bedömning.....	21
Granskning av återkrav.....	21
Skälen för IAF:s bedömning.....	22
Redogörelse för åtgärder	23
Bilaga 1: IAF:s skala för bedömning av brister.....	24
Bilaga 2: IAF:s modell för kassagranskning	25
Bilaga 3: Urval.....	26

1

Inledning

Utgångspunkten för den här granskningsmodellen är att få en ökad helhetssyn genom att genomföra en granskning som belyser både Pappersindustriarbetarnas arbetslöshetskassas förvaltning, organisation och rättstillämpning i enskilda ärenden. I det här kapitlet beskriver vi vilka moment som har ingått i granskningen.

Hur har granskningen genomförts?

Vi har genomfört en ärendegranskning och tagit del av relevanta styrdokument. För att få en beskrivning av arbetslöshetskassans organisation, förvaltning och styrning har vi även genomfört en gruppintervju med styrelseordföranden, kassaföreståndaren, den försäkringsansvariga och arbetslöshetskassan ekonomikonsult. I samband med granskningen har vi också kontaktat statens representant i arbetslöshetskassans styrelse.

För att ge en fullständig bild av verksamheten innehåller rapporten även en beskrivning av arbetslöshetskassans ekonomiska situation utifrån IAF:s tidigare granskningar av årsredovisningen och den budget som arbetslöshetskassan har lämnat till IAF.

Ärendegranskningen har omfattat tre ärendetyper:

- förstagångsprövade ersättningsärenden (förstagångsprövningar)¹
- ärenden som rör ifrågasatt ersättningsrätt efter inkommen underrättelse² från Arbetsförmedlingen
- ärenden som rör återkrav av utbetalad arbetslöshetsersättning.

Ärendegranskningen genomfördes i ärendehanteringssystemet ÄGA, och omfattade 78 ärenden. Beslut i de granskade ärendena har tagits under perioden januari 2021 – september 2022. I urvalet av ärenden som rör ifrågasatt ersättningsrätt har vi inkluderat både ärenden där arbetslöshetskassan har beslutat om en sanktion och ärenden där de har beslutat att ersättningstagaren inte ska få en sanktion. I urvalet av ärenden har vi eftersträvat en variation av orsaker till underrättelserna, för att även belysa mindre vanliga orsaker.

¹ En förstagångsprövning är en prövning av rätten till arbetslöshetsersättning för en ersättningsökande som inte tidigare haft arbetslöshetsersättning eller som inte har rätt att återknyta till en tidigare period med arbetslöshetsersättning.

² Arbetsförmedlingen ska lämna en underrättelse när det finns en misstanke om att en arbetssökande inte uppfyller de allmänna villkoren för arbetslöshetsersättning eller missköter sitt arbetssökande, förlänger sin tid i arbetslöshet eller orsakar sin arbetslöshet.

Ärendegranskningen och intervjun genomfördes i november 2022. Efter ärendegranskningen fick arbetslöshetskassan ett protokoll med resultatet av granskningen och en sammanställning av intervjun. Arbetslöshetskassan yttrade sig över granskningsprotokollet den 2 och den 24 januari 2023.

I bilaga 1 finns IAF:s fyrgradiga skala för bedömning av allvaret i de brister vi har funnit i vår tillsyn och granskning.

2

Organisation och förvaltning

I det här kapitlet beskriver vi Pappersindustriarbetarnas arbetslöshetskassas allmänna organisatoriska förutsättningar för att bedriva sin verksamhet. Kapitlet baseras på den gruppintervju som IAF genomförde med arbetslöshetskassans representanter och på de handlingar som arbetslöshetskassan lämnade till IAF inför granskningen.

IAF:s bedömning

- Arbetslöshetskassan har goda allmänna förutsättningar för att utföra sitt uppdrag.
- Arbetslöshetskassan har en struktur för intern styrning och kontroll och styrelsen följer upp verksamheten löpande.

Pappersindustriarbetarnas arbetslöshetskassa har knappt 13 000 medlemmar. Arbetslöshetskassan leds av en kassaföreståndare som ansvarar för den löpande förvaltningen enligt de riktlinjer och anvisningar som arbetslöshetskassans styrelse har beslutat om. Styrelsen består av 5 ledamöter och 3 suppleanter. En av ledamöterna är statens representant som utses av IAF. Arbetslöshetskassan har 11 inplanerade styrelsemöten per år. På styrelsemötena redovisas bland annat medlemsantal, väntetider och antal arbetslösa. Varje kvartal redogör även ekonomikonsulten för arbetslöshetskassans ekonomi.

Arbetslöshetskassans verksamhet

- Arbetslöshetskassans verksamhetsområde är anställda inom massa- och pappersindustrin.
- Arbetslöshetskassan har sitt säte i Stockholm.

En gång per år ser arbetslöshetskassan över styrdokumentet och styrelsen fattar beslut om dessa.

Statens representant i arbetslöshetskassans styrelse har uppgett att arbetslöshetskassan är välfungerande och har en engagerad ledning.

Ett nytt ärendehanteringssystem

Under hösten 2022 gick alla arbetslöshetskassor över till ett nytt ärendehanteringssystem, Våra sidor. Pappersindustriarbetarnas arbetslöshetskassa uppgav till IAF att det nya systemet har medfört något längre handläggningstid av

ersättningsärenden. Arbetslöshetskassan har trots det haft en väntetid³ som under IAF:s granskningsperiod var kortare än 4 veckor.⁴

I början av december utsattes arbetslöshetskassornas nya system för en säkerhetsrelaterad incident som påverkade samtliga arbetslöshetskassors IT-stöd. Under tiden som arbetslöshetskassorna utredde och analyserade händelsen stängdes systemet ned i förebyggande syfte. Detta innebar att handläggning av ärenden stoppades under en period av cirka en vecka. Enligt Pappersindustriarbetarnas arbetslöshetskassa har incidenten inte påverkat väntetiderna av ersättningsärenden för deras medlemmar.

Intern styrning och kontroll

I samband med granskningen har IAF tagit del av styrdokument, som arbetslöshetskassans arbetsordning för styrelsen, arbetsinstruktion, attestordning, verksamhetsplan för 2022, beslutsordning, internkontrollplan för 2022 och rutiner för jäv för styrelseledamöter.

Av verksamhetsplanen framgår bland annat arbetslöshetskassans verksamhetsidé, värdegrund, mål och kommande aktiviteter. Arbetslöshetskassans verksamhetsmål går ut på att behålla och få nya medlemmar genom att ha en hög servicenivå, erbjuda personalutbildningar och ha proaktiva åtgärder, som platsbesök på pappersbruken där information om arbetslöshetsförsäkringen ges. Av verksamhetsplanen framgår också att arbetslöshetskassan kommer att sträva efter korta genomströmningstider och fortsätta arbetet med att utveckla samt förbättra likabehandling och intern styrning och kontroll.

Arbetslöshetskassans internkontrollplan identifierar och värderar risker kopplade till olika områden i verksamheten:

- ledningsprocesser som rör verksamhetsplanen, budgeten, internkontrollplanen, föreningsstämman, dataskyddsförordningen (GDPR) och arbetslöshetskassans olika ärendehanteringssystem
- kärnprocesser, som handläggning av försäkrings- och medlemsärenden samt information och service
- stödprocesser som IT, ekonomi och personal.

³ Väntetid är medianvärdet av det antal veckor det tar mellan den vecka en person skickar in sin första tidrapport och den vecka då personen får den första utbetalningen. Endast nya ärenden, så kallade förstagångsprövningar, ingår i statistiken. Median är det tal som storleksmässigt ligger i mitten av en ordnad talserie.

⁴ IAF:s statistikdatabas.

Internkontrollplanen innehåller också en lista över vem som är ansvarig för att ta hand om risken och när eventuella åtgärder ska genomföras.

Under 2022 har arbetslöshetskassan genomfört interna granskningar av två ärendetyper: återkravsärenden och ärenden där Arbetsförmedlingen har skickat underrättelse om att sökande inte har varit aktivt arbetssökande. Av arbetslöshetskassans granskningsrapporter framgår vilka brister som de har identifierat och i sådana fall vilka åtgärder som har vidtagits.

De två ärendetyperna som granskades av arbetslöshetskassan under 2022 valdes ut utifrån arbetslöshetskassans pågående arbete för korrekta utbetalningar, och som uppföljning av resultaten från tidigare genomförda interngranskningar.

Arbetslöshetskassans styrelse hålls informerad om resultaten av internkontrollerna och de åtgärder som planeras för att komma till rätta med upptäckta fel.

Som en del i internkontrollen av ärendehandläggningen går kassaföreståndaren kontinuerligt igenom ärenden där en och samma handläggare har fattat beslut om både medlemskap och ersättningsperiod för en och samma medlem.

Kassaföreståndaren kontrollerar dessa ärenden för att förhindra eventuella felaktiga utbetalningar.

Kompetens och bemanning

Arbetslöshetskassan uppger att det är önskvärt att nyanställda handläggare har kunskaper inom arbetslöshetsförsäkringen. Juridisk kompetens eller kompetens som bedöms som likvärdig är viktig vid rekrytering av försäkringsansvarig.

Arbetslöshetskassan ser vidareutbildningar inom arbetslöshetsförsäkringen som en viktig del i att bibehålla och utveckla kompetensen. Under det senaste året har arbetslöshetskassan bytt ärendehanteringssystem till Våra sidor, vilket har inneburit att arbetslöshetskassan även har arbetat med kompetensutveckling för medarbetarna i det nya systemet. Som en del i kompetensutvecklingen av medarbetarna använder sig arbetslöshetskassan av de utbildningar som anordnas av Sveriges akassor.

Arbetslöshetskassans bemanning och behörigheter

- Pappersindustriarbetarnas arbetslöshetskassa har en kassaföreståndare, en försäkringsansvarig, en applikationsansvarig och två handläggare.
- Arbetslöshetskassan har även en inhyrd ekonomikonsult och en inhyrd it-tekniker.
- Kassaföreståndaren och den försäkringsansvariga har högre behörighet i handläggningssystemet för ersättningsärenden än övriga handläggare, för att kunna handlägga ärenden som omprövningar och polisanmälningar.

Samtliga medarbetare får löpande information om förändringar i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkringen (ALF) och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor

(LAK) av arbetslöshetskassans försäkringsansvarige. I regel genomförs försäkringsmöten med handläggarna en gång i månaden, och arbetslöshetskassan upplever även att det är lättare att ge och sprida information i organisationen eftersom de har en mindre grupp anställda.

Vid behov finns möjlighet att ta upp ärenden i det juridikforum som finns hos Sveriges a-kassor. Arbetslöshetskassan har också möjlighet att diskutera svåra ärenden med ett team, där flera försäkringsansvariga från andra arbetslöshetskassor ingår.

Beredskap vid längre frånvaro av handläggare

Eftersom arbetslöshetskassan har få anställda är det viktigt att ha en beredskap vid längre frånvaro av handläggare. Exempelvis kan arbetslöshetskassan låna handläggare från en annan arbetslöshetskassa eller få hjälp av Sveriges a-kassor. Även kassaföreståndaren kan i undantagsfall handlägga ärenden. Utöver det ingår arbetslöshetskassan i ett nätverk med mindre arbetslöshetskassor som samarbetar i frågor där det behövs särskild kompetens.

Hantering av jämställdhetsfrågor i organisationen

Arbetslöshetskassan eftersträvar en jämn könsfördelning i personalstyrkan och har som ambition att få in fler kvinnor i styrelsen.

I handläggningen har arbetslöshetskassan inte identifierat några problem kopplade till jämställdhet. Arbetslöshetskassan uppger att de arbetar med likabehandling, ett arbete som genomförs tillsammans med Sveriges a-kassor för att alla arbetslöshetskassorna ska handlägga enhetligt.

Skälen för IAF:s bedömning

Skälen till att IAF bedömer att arbetslöshetskassan har goda allmänna förutsättningar att utföra sitt uppdrag är att den interna styrningen och kontrollen av verksamheten bygger på dokumenterade rutiner, samt att arbetslöshetskassan genomför riskbedömningar av både interna och externa faktorer.

Arbetslöshetskassan följer också upp verksamheten regelbundet och bedriver efterkontroller av handläggningen i enskilda ärenden.

IAF har inte funnit anledning att bedöma annat än att arbetslöshetskassan har goda allmänna förutsättningar att genomföra sitt uppdrag.

Arbetslöshetskassans yttrande

Pappersindustriarbetarnas arbetslöshetskassa har inte haft något att invända mot beskrivningarna i kapitel 2.

3

Arbetslöshetskassans ekonomi

I kapitlet beskriver vi Pappersindustriarbetarnas arbetslöshetskassas allmänna ekonomiska förutsättningar och medlemshantering. Kapitlet baseras på gruppintervjun som genomfördes med representanter för arbetslöshetskassan, samt de handlingar arbetslöshetskassan lämnade in till IAF inför granskningen och årsredovisningen.

IAF:s bedömning

- Arbetslöshetskassan har stabil ekonomi.
- Arbetslöshetskassan har en strukturerad uppföljning och kontroll av ekonomin.

IAF granskar varje år arbetslöshetskassornas årsredovisningar utifrån IAF:s föreskrifter (IAFFS 2018:1) om arbetslöshetskassor som reglerar hur årsredovisningen ska utformas⁵, och utifrån lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor (LAK). I samband med granskningen beräknar och sammanställer IAF ekonomiska nyckeltal, vilket ger en bild av arbetslöshetskassornas ekonomi.

Medlemmarna finansierar arbetslöshetskassornas administration via medlemsavgiften. Till de administrativa kostnaderna räknas exempelvis personalkostnader, IT-kostnader och lokalhyra. Låga administrationskostnader är en viktig faktor för att kunna ha låga medlemsavgifter, och göra det möjligt för fler att ta del av den inkomstrelaterade delen av arbetslöshetsförsäkringen via medlemskap i en arbetslöshetskassa.

Ekonomiska fakta och nyckeltal för Pappersindustriarbetarnas arbetslöshetskassa 2022

- Resultat: 946 000 kronor.
- Eget kapital: 9 717 000 kronor.
- Administrationskostnad per medlem: 813 kronor.
- Kostnadstäckning eget kapital: 4,3 månader.
- Soliditet: 78 procent.
- Kassalikviditet: 429 procent.

Arbetslöshetskassans administrationskostnad per medlem och år var 822 kronor 2021 och 813 kronor 2022.⁶

⁵ Enligt 22 § förordningen (1997:836) om arbetslöshetskassor får Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen meddela närmare föreskrifter om arbetslöshetskassans löpande bokföring och årsredovisning. Om det finns särskilda skäl, får föreskrifterna avvika från vad som följer av bokföringslagen (1999:1078) och årsredovisningslagen (1995:1554).

⁶ År 2021 var medianvärdet för arbetslöshetskassornas administrationskostnad per medlem och år 538 kronor.

Sedan 2021 har arbetslöshetskassan haft en medlemsavgift på 170 kronor per medlem och månad.⁷ Kassaföreståndaren uppgav vid intervjutillfället att det i dagsläget inte finns några planer på att ändra medlemsavgiften.

I samband med granskningen har vi tagit del av arbetslöshetskassans årsredovisning för 2022 samt budget för 2022 och 2023. Arbetslöshetskassan redovisade ett resultat 2022 på knappt 1 miljon kronor, vilket innebar att det egna kapitalet ökade med motsvarande och vid utgången av 2022 uppgick det till nästan 10 miljoner kronor. Arbetslöshetskassan uppgav vid intervjutillfället att ett eget kapital på 10 miljoner kronor även motsvarar det mål som kassan har när det gäller storleken på det egna kapitalet i förhållande till de kostnader som finns i dagsläget. År 2023 budgeterar arbetslöshetskassan med ett överskott på knappt 400 000 kronor.

En arbetslöshetskassas inkomster som inte används för löpande utgifter under verksamhetsåret, ska användas för sådana utgifter följande verksamhetsår.⁸ IAF anser, med utgångspunkt från det, att huvudregeln är att en arbetslöshetskassa ska ha en nivå på det egna kapitalet som maximalt motsvarar ett års kostnader. Vid utgången av 2022 uppgick arbetslöshetskassans kostnadstäckning⁹ till cirka 4 månader.

Utifrån årsredovisningen för 2022 har IAF beräknat arbetslöshetskassans soliditet¹⁰ och kassalikviditet¹¹. Soliditeten uppgick till 78 procent och kassalikviditeten till 429 procent.

Medlemsrapportering

IAF:s bedömning

- Arbetslöshetskassans inrapportering av medlemsuppgifter till IAF:s tjänsteportal fungerar bra.

⁷ Medianvärdet för arbetslöshetskassornas medlemsavgifter uppgick till 143 kronor i april 2023.

⁸ 44 § LAK.

⁹ Kostnadstäckningen visar hur många månader det egna kapitalet täcker administration, avgifter till staten och finansiella kostnader. Genom att relatera det egna kapitalet till arbetslöshetskassans kostnader går det att följa om en arbetslöshetskassas intäkter som inte används för löpande kostnader under verksamhetsåret används för sådana kostnader under följande verksamhetsår.

¹⁰ Soliditet är ett nyckeltal som visar hur stor del av verksamhetens tillgångar som finansieras med eget kapital och därmed motsvarar arbetslöshetskassans betalningsförmåga på lång sikt. Det beräknas genom eget kapital i förhållande till balansomslutningen. Låg soliditet innebär att det egna kapitalet är litet och att skulderna är stora vilket innebär hög risk för verksamheten.

¹¹ Kassalikviditet beräknas genom omsättningstillgångar i förhållande till kortfristiga skulder. En kassalikviditet på 100 procent innebär att arbetslöshetskassan kan betala de kortfristiga skulderna omgående under förutsättning att omsättningstillgångarna kan omsättas direkt.

Med anledning av att statens uppbörd av finansieringsavgift¹² från arbetslöshetskassorna uppgår till betydande belopp, har vi granskat arbetslöshetskassans inrapporterade medlemsuppgifter till IAF:s tjänsteportal. De inrapporterade medlemsantalen ligger till grund för beräkningen av finansieringsavgiften. Granskningen har omfattat arbetslöshetskassans inrapporterade medlemsantal för helåret 2022. Vi kan konstatera att inga avvikelser förekom mellan arbetslöshetskassans underlag och de inrapporterade medlemsantalen i IAF:s tjänsteportal.

Samtliga av arbetslöshetskassans medlemmar hanteras i medlemssystemet MIR. Systemet består av två applikationer för medlemshanteringen: PEGA och Soft Admin. PEGA är portalen gentemot medlemmarna, där de kan begära in- och utträde samt se sina inbetalningar och kopior på fakturor med mera. Soft Admin är en applikation där arbetslöshetskassan hanterar medlemsavgifterna i form av ekonomi, konteringar och bristande betalning¹³. Om en medlem inte betalar sin medlemsavgift i tid skickas två påminnelser ut automatiskt. När en medlem inte har betalat på tre månader skapas en lista i MIR över personer som riskerar utträde på grund av bristande betalning. Arbetslöshetskassan fattar därefter beslut om utträde på grund av bristande betalning utifrån listan.

Antal medlemmar i arbetslöshetskassan var 12 692 i december 2022. Arbetslöshetskassan räknar med ett genomsnittligt medlemstapp på cirka 30 medlemmar per månad, men under 2022 var medlemstappet lägre. Det minskade medlemsantalet beror till stor del på pensionsavgångar och att medlemmarna byter bransch.

Arbetslöshetskassan uppger att de arbetar aktivt med medlemsrekrytering och att de nya verksamheter som har startat upp inom arbetslöshetskassans verksamhetsområde skulle kunna innebära en mer positiv medlemsutveckling framöver.

Skälen för IAF:s bedömning

Skälen till att IAF bedömer att arbetslöshetskassan har goda ekonomiska förutsättningar för att bedriva sin verksamhet är att arbetslöshetskassan arbetar strukturerat med uppföljning och kontroll av ekonomin samt bedriver ett aktivt arbete

¹² Enligt 48 § LAK ska en arbetslöshetskassa betala finansieringsavgift till staten för att finansiera en del av statens kostnader för utbetalad arbetslöshetsersättning för varje medlem som fanns i arbetslöshetskassan den sista dagen i månaden. Finansieringsavgiften motsvarar 131 procent av den under månaden genomsnittligt utbetalade dagpenningen enligt inkomstbortfallsförsäkringen delat med tolv.

¹³ 45 § LAK.

med att behålla och rekrytera medlemmar. Nyckeltalen visar även att arbetslöshetskassan har god betalningsförmåga på både lång och kort sikt.

IAF har inte funnit anledning att bedöma annat än att även medlemsrapporteringen fungerar bra.

Arbetslöshetskassans yttrande

Pappersindustriarbetarnas arbetslöshetskassas har inte haft något att invända mot beskrivningarna i kapitel 3.

4

Ärendegranskning

I kapitlet sammanfattar vi resultatet av den granskning av enskilda ärenden som IAF genomförde i november 2022.

Ärendegranskningen omfattade 78 ärenden, där beslut har fattats under perioden januari 2021 till och med september 2022.

Ärendetyperna som har granskats är 25 förstagångsprövningar, 28 underrättelser om ifrågasatt ersättningsrätt från Arbetsförmedlingen och 25 ärenden där arbetslöshetskassan har återkrävt felaktigt utbetalad arbetslöshetsersättning.

Efter ärendegranskningen fann IAF anledning att påpeka brister i

- fyra ärenden som gällde förstagångsprövningar
- två ärenden som gällde underrättelser
- ett ärende som gällde återkrav.

IAF:s påpekanden i enskilda ärenden har redovisats till arbetslöshetskassan i ett separat beslut. I det här kapitlet sammanfattar vi resultatet av ärendegranskningen på en övergripande nivå.

IAF:s bedömningar avser bara de ärenden som har granskats och är därmed inte representativa för handläggningen av samtliga ärenden och ärendetyper vid Pappersindustriarbetarnas arbetslöshetskassa.

Granskning av förstagångsprövningar

IAF:s bedömning

- Arbetslöshetskassans handläggning av förstagångsprövningar fungerar överlag bra men det finns brister i de granskade ärendena.

IAF påpekar

- att 4 av de 25 granskade ärendena har brister¹⁴
- att flertalet av arbetslöshetskassans beslutsbrev saknar information om vilken period som ersättningen har beräknats på (ramtid)
- att det saknas dokumentation i flera av de granskade ärendena, vilket gör det svårt att följa dessa.

IAF har granskat 25 ärenden där arbetslöshetskassan har fattat beslut i förstagångsprövade ersättningsärenden. IAF bedömer att det finns brister i fyra av dem.

¹⁴ Avslut av granskning av enskilda ärenden vid Pappersindustriarbetarnas arbetslöshetskassa, dnr 2022/382.

Bristerna består i att:

- Arbetslöshetskassan inte har följt regelverket för ändring/rättelse av beslut.
- Arbetslöshetskassan borde ha utrett uppgiften om extraarbete kunde ha bedömts som bisyssla.
- Arbetslöshetskassan har inte på ett korrekt sätt lagt ut den sökandes ramtid, eftersom månader med överhoppningsbar tid har räknats med.
- Arbetslöshetskassan har inte tydligt redovisat hur ramtiden har beräknats, när den sökande har haft perioder med korttidsarbete.¹⁵ Av dokumentationen i ärendet framgår inte vilka alternativ som har jämförts och varför vissa månader har ingått och andra inte.

Brister i beslutsbrev och dokumentation

IAF noterar att det genomgående av besluten inte tydligt framgår vilka månader som har ingått i ramtiden. Arbetslöshetskassan har i sina beslutsbrev enbart angett start- och slutmånad.

IAF konstaterar även att det finns brister i dokumentationen i de granskade förstagångsprövningarna. Ett återkommande exempel på det är kopplat till större varsel på industrier som resulterat i överenskommelser mellan arbetsgivaren och den anställda. I de fallen kunde IAF inte se överenskommelsen i de enskilda ärendena. Arbetslöshetskassan har i sitt yttrande meddelat att de har kännedom om den arbetsplats som det gäller samt vilka lösningar och avtal som har ingåtts mellan arbetsgivaren och den anställda på ett övergripande plan. I ärenden kopplade till den arbetsplatsen förekom även uppgifter om inkomster redovisade på arbetsgivarintygen som hade räknats med i underlaget till de sökandes normalinkomst. Det gick inte att utläsa i de enskilda ärendena att arbetslöshetskassan faktiskt hade utrett vad inkomsterna bestod av.

Skälen för IAF:s bedömning

Skälen till att IAF har påpekat brister är att det är viktigt att prövningsordningen vid ändring/rättelse av beslut följs för att handläggningen ska bli rättssäker och likvärdig. Det är också viktigt att arbetslöshetskassan utreder omständigheter i ärendena fullt ut och tydligt dokumenterar bedömningar, för att besluten ska bli korrekta och för att den sökande ska kunna följa sitt ärende.

När det gäller beslutsbreven bör det tydligt framgå hur beräkningen av ersättningen har gjorts för att de sökande ska kunna kontrollera de uppgifter som arbetslöshetskassan har fattat beslut på.

¹⁵ Enligt 16 d § ALF kan en månad med korttidsarbete hoppas över om arbetslöshetskassan inte bedömer att det är mer förmånligt för den sökande att tillgodoräkna sig en sådan månad.

Det är också viktigt att arbetslöshetskassan dokumenterar relevanta uppgifter som ligger till grund för besluten i de enskilda ärendena. Ärendena ska gå att följa genom de handlingar som finns tillgängliga i ärendet.

Arbetslöshetskassans yttrande

Arbetslöshetskassan har tagit till sig IAF:s påpekande angående informationen om ramtiden i beslutsbrev. Arbetslöshetskassan kommer i framtiden att förtydliga de beslut där ramtiden inte har varit sammanhängande så att det blir tydligt för de sökande vilka månader som har ingått i beräkningen.

När det gäller prövningsordningen av ändring/rättelse av beslut uppger arbetslöshetskassan att de tidigare har haft som rutin att ersätta tidigare beslut med ett nytt grundbeslut. Denna rutin har nu ändrats och arbetslöshetskassan följer den prövningsordning som är korrekt.

Arbetslöshetskassan har uppgett att de kommer att utreda uppgifter om brister i samtliga enskilda ärenden där IAF har påpekat att arbetslöshetskassan inte har utrett omständigheterna i ärendena i tillräcklig omfattning. Vid behov kommer arbetslöshetskassan att ändra i ärendena.

Angående de brister som IAF har påpekat när det gäller dokumentation har arbetslöshetskassan i sitt yttrande uppgett att den försäkringsansvariga och kassaföreståndaren löpande informerar på försäkringsträffar om vikten av att tydligt dokumentera väsentlig information i ärendena. Arbetslöshetskassan har numera tjänsteanteckningar som en återkommande punkt på månadsmöten och försäkringsträffar.

Granskning av underrättelser

IAF:s bedömning

- Arbetslöshetskassans handläggning av underrättelser från Arbetsförmedlingen fungerar bra i de granskade ärendena.

IAF påpekar

- att 2 av de 28 granskade ärendena har brister som rör registreringen av beslut.¹⁶

IAF har granskat 28 ärenden om ifrågasatt ersättningsrätt efter en inkommen underrättelse från Arbetsförmedlingen.

I 2 ärenden har arbetslöshetskassan registrerat sina beslut felaktigt. IAF bedömer att felregistreringarna inte har drabbat de sökande eller inneburit att felaktig ersättning har betalats ut.

Utifrån de granskade ärendena konstaterar IAF att arbetslöshetskassan har handlagt ärendena på ett sätt som gör att de är lätta att följa genom dokumenterade handläggningsåtgärder och tjänsteanteckningar.

¹⁶ Avslut av granskning av enskilda ärenden vid Pappersindustriarbetarnas arbetslöshetskassa, dnr 2022/382.

Skälen för IAF:s bedömning

Skälen till att IAF har påpekat brister i beslut som har registrerats felaktigt är att den statistik om arbetslöshetsförsäkringen som IAF sammanställer och tillhandahåller blir felaktig. Det är därför viktigt att underlaget är korrekt.

När det gäller handläggningen av de granskade underrättelserna har IAF inte funnit anledning att bedöma annat än att den fungerar bra.

Arbetslöshetskassans yttrande

Av yttrandet framgår att arbetslöshetskassan inte invänder mot IAF:s iakttagelser och uppger att arbetslöshetskassan kommer att bli noggrannare med att registrera rätt framöver.

Granskning av återkrav

IAF:s bedömning

- Arbetslöshetskassans handläggning av ärenden om återkrav fungerar bra i de granskade ärendena.

IAF påpekar

- att 1 av de 25 granskade ärendena har brister.¹⁷

IAF har granskat 25 ärenden där arbetslöshetskassan har återkrävt utbetald arbetslöshetsersättning. IAF bedömer att samtliga ärenden är korrekt hanterade i sak men påpekar brist i ett ärende.

Bristen består av att det saknas tydlig dokumentation om arbetslöshetskassan i samband med återkravet har prövat frågan om eventuell uteslutning av medlemmen från arbetslöshetskassan eller fränkännande av rätten till arbetslöshetsersättning.

Utifrån de granskade ärendena konstaterar IAF att arbetslöshetskassan har handlagt de flesta ärendena på ett sätt som gör att de är lätta att följa, i form av dokumenterade handläggningsåtgärder och tjänsteanteckningar.

¹⁷ Avslut av granskning av enskilda ärenden vid Pappersindustriarbetarnas arbetslöshetskassa, dnr 2022/382.

Skälen för IAF:s bedömning

IAF:s uppfattning är att arbetslöshetskassan bör dokumentera skälen till att de i samband med ett återkrav inte utesluter den sökande från arbetslöshetskassan eller fränkänner den sökandes rätt till arbetslöshetsersättning. Det är viktigt att sådana bedömningar görs på ett likvärdigt sätt och dokumenteras i enskilda ärenden.

När det gäller handläggningen av de granskade återkraven har IAF inte funnit anledning att bedöma annat än att den fungerar bra.

Arbetslöshetskassans yttrande

Av yttrandet framgår att kassaföreståndaren och den försäkringsansvariga kommer att påtala vikten av dokumentation för framtida handläggning.

5

Redogörelse för åtgärder

Pappersindustriarbetarnas arbetslöshetskassa har i sitt yttrande uppgett att de kommer att åtgärda de brister som IAF funnit vid ärendegranskningen. IAF bedömer därför att någon ytterligare uppföljning inte är nödvändig.

Bilaga 1: IAF:s skala för bedömning av brister

När vi genom vår tillsyn och granskning har funnit brister i tillämpningen av regelverket eller i den övriga verksamheten, ska vi påtala bristerna till den aktör vi har granskat. För att tydliggöra denna återkoppling och för att underlätta för aktören att vidta åtgärder för att komma till rätta med bristerna, bedömer vi allvaret i bristerna utifrån nedanstående fyrgradiga skala.

1. Påpekande

IAF påpekar en brist, när bristen inte har fått några eller endast små konsekvenser.

2. Anmärkning

IAF riktar en anmärkning mot den aktör vi har granskat när bristen är av liten omfattning eller mindre allvarlig art.

3. Kritik

IAF riktar kritik mot den aktör vi har granskat när bristen är omfattande men mindre allvarlig, eller när bristen är allvarlig men mindre omfattande.

4. Allvarlig kritik

IAF riktar allvarlig kritik mot den aktör vi har granskat när bristen är av större omfattning eller avser allvarligare avsteg från gällande regelverk, eller av sådan art att den riskerar att skada arbetslöshetsförsäkringens legitimitet.

Bilaga 2: IAF:s modell för kassagranskning

Kassagranskning är IAF:s modell för granskning av arbetslöshetskassornas arbete med att upprätthålla rättssäkerhet och effektivitet i arbetslöshetsförsäkringen. En kassagranskning ska ge en översiktlig men ändå mångfacetterad bild av arbetslöshetskassans verksamhet. Utgångspunkten för en kassagranskning är att både arbetsformer, styrning och rättstillämpning står i fokus. Granskningen omfattar därför både arbetslöshetskassans förvaltning, ekonomi och handläggning av flera ärendetyper för att ge en heltäckande bild.

Syftet är att granska arbetslöshetskassans förutsättningar att bedriva verksamheten samt om arbetslöshetskassan säkerställer en effektiv och rättssäker hantering av arbetslöshetsförsäkringen och förebygger risker för felaktiga utbetalningar av arbetslöshetsersättning. Kassagranskningen omfattar både en granskning av relevanta verksamhetsdokument, intervjuer med företrädare för arbetslöshetskassan och ärendegranskning. En översiktlig genomgång sker av arbetslöshetskassans ekonomi och medlemshantering.

Granskningsområdena är:

- Organisation och förvaltning
- Ekonomi (årsredovisning och medlemsrapportering)
- Ärendegranskning

Ärendegranskningen omfattar 3–4 ärendetyper. Urvalet kan även avse en annan ärendetyp än vad som normalt ingår i kassagranskningen om en riskanalys visar att det finns skäl för det.

Ärendegranskningen genomförs utifrån granskningsmallar. Vid behov ställer IAF frågor om ärendehandläggningen utifrån de iakttagelser som görs.

Granskningen av arbetslöshetskassans förvaltning genomförs i huvudsak i form av en eller flera intervjuer med kassaföreståndaren, styrelseordföranden och eventuella andra representanter för arbetslöshetskassan. IAF ställer frågor utifrån ett antal områden som delas med arbetslöshetskassan i förväg. Intervjuerna ska ge IAF en uppfattning om arbetslöshetskassans organisation, förvaltning och förutsättningar att bedriva verksamheten. De ska också ge IAF en uppfattning om arbetslöshetskassans arbete med intern kontroll och kvalitetsarbete samt hur arbetslöshetskassan i övrigt upprätthåller rättssäkerhet och effektivitet i sin handläggning av ärenden genom styrningen av verksamheten.

Även attesträtter, medlemsrapportering och beslutsordning granskas i samband med granskningsbesöket.

Bilaga 3: Urval

Förstagångsprövningar

I ärendegranskningen av förstagångsprövningar har IAF utgått från ärenden där en ny ersättningsperiod beviljas utan att den ersättningssökande har haft möjlighet att återknyta till en tidigare ersättningsperiod och den ersättningssökande har fått ersättning utbetald någon gång efter det att ersättningsperioden påbörjades.

Granskningen gäller bara ärenden där beslut har tagits under perioden januari 2021 – september 2022. Vi har granskat 25 slumpmässigt valda ärenden.

Underrättelser

I ärendegranskningen av underrättelser har IAF utgått från underrättelser med grund i 43 § och 43 a § i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, där beslut har tagits under perioden januari 2021 – september 2022. Vi har granskat 14 slumpmässigt valda ärenden där arbetslöshetskassan har beslutat om att ersättningstagaren ska få en sanktion samt 14 slumpmässigt valda ärenden där arbetslöshetskassan har beslutat om att ersättningstagaren inte ska få en sanktion.

Återkrav

I ärendegranskning av återkrav har IAF utgått från återkravsärenden där beslut har tagits under perioden januari 2021– september 2022. Vi har granskat 25 slumpmässigt valda ärenden.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen
Box 210
641 22 Katrineholm

Telefon: 0150-48 70 00
E-post: iaf@iaf.se
www.iaf.se